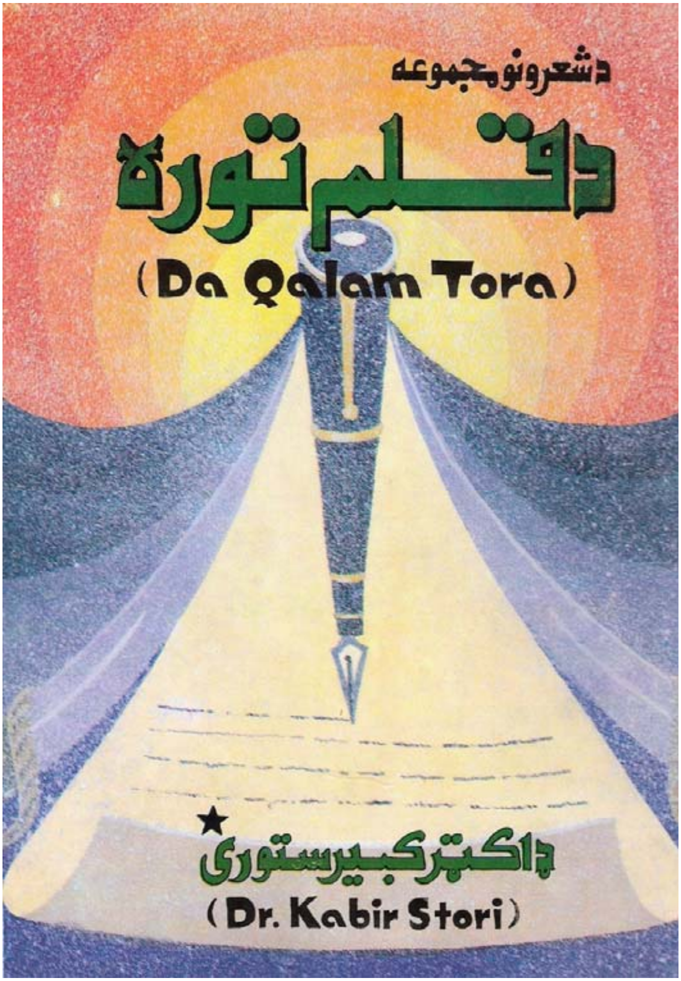

د شعرونو مجموعه
د قلم توره
(Da Qalam Tora)
ډاکټر کبیر ستوری
(Dr. Kabir Stori)

د قلـــم تـــوره

Da Qalam Tora

ډاکتر کبیر ستوری

Dr. Kabir Stori
Kiebitzweg 12
50389 Wesseling
Germany (Deutschland)
www.kabirstori.com
E-Mail: stori@kabirstori.com

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم: قلم توره

وياند: ډاکتر کبير ستوری

خپرندوی: د پښتونخوا د پوهنې دېره، پېښور

چاپ نېټه: ۱۹۹۹ ع

چاپ شمېر: ۱۰۰۰ ټوکه

کمپوز: ايشيا سافټ، پېښور ـ پښتونخوا

چاپځای: ايشيا سافټ، پېښور ـ پښتونخوا

د انټرنيټ په مخ

کمپوز : نسيم خان ستوری

ترتيب : ايمل خان ستوری

ډالۍ

خپل درونـد مشر د پښتنو ستر لارښـود خـان بـابا (خان عبدالـولی خان) چې د پښتنو د یووالي، ابـادۍ او خپلواکۍ د لارې رڼـا ده او پتمنې مشرې نیسم بـي بي ته (د قلم تـوره) ډالۍ کوم.

کـبـیـر ســتوری

ستوری، خان بابا(خان عبدلوالی خان)اونیسم بی بی

سرلیکونه

سریزه	حمد	پښتنه مینه
ښادي	کرامت	د زوړ نوي قانون
ژوند	جنت	د قام مینه
د اوربل ګلونه	د زړنو ښکار	بې پوهې پوهان
د پښتون فیصله	د کانې کرښې	ورورولي
ودي وائي څه شئ دی؟	شریک کور	د مینې دنیا
نیت	د خوښۍ یار	د میني اظهار
د قلم اوښکې	د ادب شمله	کم عقل
د امید څانګه	د مینې ویاړ	یاد
د ښایست مور	خوئ او رنګ	پوهه او سوچ
د خوشحال خان توره	د غزلو اختر	سترګو خطا
وحدت	د شونډو رنګ	بې جانان مین
جبر او اختیار	داسمان کاڼي	برخه لیک
غل او مل	حرکت	سوچ د ژبې بنه ده
د اشتهار اصول	ذهني اوښتون	زړونو ته لارې
وار	د باچا خان لار	قناعت
نوی ملالۍ	ادب	سباوون
د وطن ډاګونه	خندا او ژړا	خپل دود
ښکلا پرست	د ژوندون څراغ	سر تیټی مشر
د میني افتخار	قوت	د سوچ ازادي
د قام ننګ	جګې شملې	د ژوند بازار
خیالي نړۍ	د سولې جایزه	ښکلا
د ختو کور	خپل کلتور	د عصر توریالی

د میو یارانه	شکلی تماشه	د ژوند سردرې
د یار مسکا	د وطن مینه	مین
د پښتنو انا	د قلم توره	پیژند
د نفاق رنځ	د مینې دود	قضاوت
دېره	عشق	د قسمت ویش
ګلشن	د عشق اور	د منطق اصول
فن د مینې	د ځواک چینه	پیدایښتی حق
ژبه	بدی	د سولې جنډه
خیال	هسې خواري	نغاري
یو تبر	د تندي خالونه	د مینی اور
د شعر فلسفې	خوب	د پیژند کړ کېچ
هډ	غیرت	څه شولو ؟
خوښنه او مننه		

دفطرت په خوره غېږ کې چې کله وړومبي انسان سترګی وغړولي نو د خپل (ازلي مزاج) تر مخه یی د کائناتو په هره دره کې د ځان لټون شروع کړو، دغه د خپل ذات لټون د انسان په ژوند کې ناقراري پیدا کړه ځکه نو که د هغه لمن هر څو د جنت د نعمتونو نه ډکه وه ولي بیا هم هغه د « ذات» د تکمیل په ارمان د هغه مېوې د خوراک هڅه وکړه د کومې څخه چې هغه څو څو کرته منع کړي شوي ؤ ، د کانیاتو خالق د غه نافرماني خوښه نه کړه او په ادم ئې د جنت دروازي بندي کړي او دغه رنګ د یو ټاکلي پروګرام مطابق د نړی په مخ د انسانیت ابتدا وشوه.

جنت ځاي د تولد تناسل نه وو
د غنم دانه بهانه شوه ؤ بابا ته

دغه هر څه د کائناتو د خالق د هغه لوظ پخلې ؤ کوم چې هغه دوړاندي نه د فرشتو سره کړې ؤ.

ستا له مخه چې ادم راغي دنیا ته
د خالق د عبدیت وعده پوره شوه

ددغه وعدې تکمیل سره سم انسان د خوري وري دنیا په سینه د انساني ژوند وړمبي « رده » کیښوده.

د ادم (ع) او هوا بچي د وخت سره سره په لر و بر کې خواره شول او چرته چرته چې ټولګي ټولګي اباد شول نو د خپل مخصوصو روایاتو او د خپل ژوند ژواک دانفرادي حیثیت په اساس په بیلو بیلو قبیلو کې وویشلي شول.
دغه قبیلی چې کله نوري لوي شوي نو قامونه شول او بیا قامونو هم د خپل تاریخ، روایاتو، کلتور، ژبې اونسل په لحاظ خپله پیژند ګلوي پیدا کړه.
دغه واړه قامونو د شمیر احاطه کول یقینا چې ډېر ګران کار دې ځکه چې د نړۍ په مخ د اولي ورځې راهیسي د قامونو د جوړښت او بیا د مینځه تلو عمل د مودو راهیسي رارواندې، د تاریخ په پاڼو کې د داسي ډیرو قامونو ذکرشته چې هغوي « نوم » لري ولې « وجود » نه لري. د انساني ژوند د معلوم تاریخ تر مخه چې کومو قامونو د غیرت، توري او میړاني په اساس ځان ګڼلي دې په هغوي کې د « پښتون » نوم په ډیر درناوي سره اخستل کیږي، د پت ، ښیګړي، توري، وفا او ننګ دغه سمبول د خپل ازلي مزاج مطابق په مینه کې د ریښمنو نه زیات نرم او په نفرت کې د کاڼړی نه زیات سخت دې اروابناد حضرت باچا خان د پښتون ددغه ځانګړي مزاج په هکله دا نظر لري چې پښتون په مینه او دلاسه باندي دوزخ ته بوتلل اسان دي، ولی په زور ئې جنت ته هم نه شی بوتلی.
د یو غیرتي نیکه بچو چې کله دنیا ته د غیرت لاري په ګوته کړي نو هر چا ئې د عظمت اعــتراف وکړه، تاریخ ګواه دې چې کوم استعماري قوت د پښتون قام « پګړۍ » ته په کږه سترګه کتلي دي نو بیا ئې داسي ماتي خوړلي ده چې په ورسته کتو ئې « سا ه » هم نه ده راکښلي.

آن تر دي چې کله سکندر اعظم د خپل قدرت په نشه کې مست د پښتنو په خاوره قدم کیښود نو ګمان ئې لرلو چې هغه به نړۍ د نورو سیمو په رنګ دا خاوره هم لکه د غوړېې نمړۍ د ستوني تېره کړي ولی د هغه نه دا هیر ؤ چې دا د « بابا هوتک او امیر کروړ خاوره ده» ځکه نو دغه نمړۍ ئې په مرۍ کې بده بده ونښته.

او داسي ونښته چې څو کاله ئې ساه اخستو ته پري نه ښودو، دا هم د پښتنو خاوره وه چرته چې سکندر اعظم د غشي وړمبي او اخري ګوزار وخوړو، دغه غشي د هغه د مرګ سبب وګرځیدو، او چې کله هغه په اخري سلګو کې د پښتون قام د عظمت اعتراف کولو ، نو دا ستعماري قوتونو په زړونو لمبي بلیدي او هغوي داسي سازشونو له پاره سوچونه کول کوم چې د پښتون قام د ملی یووالي د ماتیدو سبب ګرځیدي شول دا هم ددغه ارمان د تکمیل ارمان ؤ چې فرنګي ته ئې د پښتونخوا لار په ګوته کړه د خپل طاقت په نشه کې د فرنګي سترګي پټې وي، د هغه نه دا هیر ؤ چې دلته د غزنوي او ابدالي بچي او د میرویس بابا د پټکئ ولونه ژوند کوي او دوي ټولو ته د عظیم خوشحال بابا دغه وینا وریا ده ده چې:

لا تراوســه ئې ماغزه په کرار نه دي
چا چې ما سره وهلي سر په ځنګ دی

فرنګي چې د عظمتونو ددغه لوی غر سره خپل خود سره، سر ووهلو نو په وړمبي ځل ورته د خپلي ناپوهۍ احساس و شو، هغه د خپلی دغه تاریخي ماتي د بدل په خاطر بیا بیا په دغه خاوره یرغل وکړو ولي هر ځل ئې په زړه باندي داسي ژور زخم یوړو چې هر، نوي زخم تري زوړ زخم هیر کړو.

او بيا چې کله د ميوند په ميدان کې د ملالي يوي ټپي په پښتنه وينه لمبي بلي کړي نو د فرنګي خوله وازه پاتي شوه، هغه دا اعتراف وکړو چې ددي خلکو سره په زور کلي نه شي کيدي ځکه نو د چل ول نه ئې کار اخستل شروع کړل، د پښتون قام ځيني ناپوهه مشرانو ته ئې ددوستۍ لاسونه ورکړل.

د ذاتي ګټو لالچ ددغه مشرانو سترګي ړندي کړي، او چې بيا کله دوي سترګي غړولي نو فرنګي د پښتون قام په هسکه مرۍ باندي په وړمبی ځل د تقسيم چاړه راکښلي وه. د زرګونو کلنو يو وحدت، يو وجود ، په مينځ دري ټوټي کړي شو، داسي ټوټی چې ورکې ئې داجتماعي درد احساس هم قتل کړو، او دادی پنځه دبره سل کاله وشو چې دغه د يو نيکه اولاد، دغه د يو کور اوسيدونکي دغه د يو کلتور او يوي ژبي خاوندان د يو بل نه جدا جدا او پردي پردي پراته دي که هر څو پښتون د يو بل نه پردي پردي شو ولي استعماري قوتونه لا اوس هم د دوي په حقونو لوبي کوي، د تيرو دوويشتو کالو راهيسي چې په افغانستان کې کومه لوبه روانه ده يا دلته په پاکستان کې د پښتنو په بنيادي حقونو پوري کومي ټوقي کولي شي دا ټول عمل د هغه سازشونو تسلسل دې د کومو ابتدا چې په کال ۱۸۹۳ ع کې شوي وه.

نن د پښتون قام بنيادي مسئله د ملي يووالي او قامي وحدت ګټل دي او تر څو پوري چې دغه منزل او دغه مرام نه وي تر لاسه شوي د پښتون قام د اجتماعي محروميانو پريکړه نه شي کيدي ځکه چې کله د سړي وجود نه وي نو هغه د ځان د ګټلو تصور څنګه کولي شي؟

د قامي يووالي د ضرورت ددغه احساس رابيدارولو له پاره ګڼ شمبر قام پرست ننګيالي هلي ځلي کوي چې په دوي کې د ډاکتر کبير ستوري نوم خپله ځانګړي پيژندګلوي لري.

ښاغلي کبیر ستوری هغه حساس قام پرست پښتون دي چې کله ئې د شعور په درشل قدم ایښي دې نو د پښتون قام د یووالي ارمان له ئې اوږه ورکړیده، او تر اوسه پوري د همدغه ارمان په تکمیل پسي سروهلي بر وهلی ګرځي.
که دغه خبره قام پرست مشر ښاغلي محمد افضل خان (خان لالا) کړي ده او که دغه غږ د حضرت باچا خان د پټکي ول خان عبدالولي خان کړیدې، که په همدغه لار د خان شهید خان عبدالصمد خان مبارز ځوي محمود خان اڅکزي قدم ایښودي دې او که دغه اواز د قبائیلي سیمي نوموړي قام پرست مشر ښاغلي لطیف خان افریدي کړي دې نو ښاغلي ډاکتر کبیر ستوری ددغه هر قامي مشرسره خپل غږ ملګري کړي دې دا په دي اساس چې ښاغلي ډاکتر کبیر ستوری د یو فکر او یوي نظر ئې ملګري دې هغه د شخصیت پرستۍ باالکل قایل نه دې ځکه نو ټولو قامي مشرانو ته یو شان احترام لري.
د ډاکتر کبیر ستوری د ژوند زیاته برخه خپلي پښتونخوا نه لري په المان کې تیره شویده، ولي د قامولۍ بیرغ ئې هلته هم هسک ساتلي دې. او د پښتنو د ټولنیرولسولیز ګوند بنیاد ئې په دي غرض ایښي دې چې په بې کوره پښتنو کې د وطن د میني جذبي سړي نه شي، د خپل مرام د پاره د عملي هلو ځلو سره سره ډاکتر کبیر ستوری د شعر په ژبه د ملي یووالي دغه غږ هر چا ته رسول غواړي، دغه شعوري او لا شعوري احساس د ډاکتر کبیر ستوری شاعري نوره هم پښتنه کړي ده.

که غواړي ترقي ستوری د قام د وحدت غم خوره
ټوټې ټوټې چې قام وي خپل ژوند نه شي سمولي

ښاغلي ډاکتر کبير ستورى يو سپيڅلى قام پرست پښتون دى ځکه د ژوند په هر قدم ورسره د ويشلي او تاوالا پښتون فکر ملګرى دې . دغه غم، دغه فکر، دغه سوچ، د هغه په زړه زخمونه جوړوي، د يو (ټبر) د عنوان لاندې ليکلي نظم ئې د خپل احساس څرګندونه کوي.

يـــــو ورځـــــې چـــــا ويـــلــــي
چـــې اســمـان تــه مــې کــتــلـي

يـــوه غـــټـــه وريـــځــه راغــلــه
دوه وړې ئـــــې ښـــــکـلـــولـــي

وړې شــوې غـــټـــې کې غـــيـــبې
بـيـا مـې ســتـرګـو نــه لـــيــدلــي

ښـکـارې دا وي کـوچـنـۍ وريـځى
چــې د مـــور غـــېــږې تــه تــلــلــي

د يـــو کـــور د يـــــو ټـــبــر وي
د يـــو بـــل نــه ځــاربــدلـــې

چـې هـم جـنـس وى جـمـع کـېـږى
عـــقـــل کــلــه بـــــېــلــولـــي

پـه ويـــشـلـي پـــښـــتـون قـام ئـې
ســـتـــوري اوښــکـې تـــويـــولـې

پښتون ډاکتر کبیر ستوری د خپل شعر په هنداره کې داسي ښکاري لکه چې پښتو نه پرته بل سوچ کول ورته باالکل بې مانا ښکاري.

پښتو ته خداي پیدا کړم پښتونوا له مي ژوندون دی
د ژوند په سوکالۍ که مي سر لاړ شي لاړ دې شي

نوموړي مشر د ژوند په هر قدم او هر ه لار د پښتون کلتور په خاپونو پسي له خپله ځانه ورک ورک ګرځي.

ستوری پښتو پښتونولی د ساز نغمو کې نغاړي
د رباب ټنګ پسي د ټول مالت حجري لټوي

تاریخ ګواه دې چې د کومو قامونو نه خپل کلتور اوخپله ژبه هیره شوي وي نو داسي قامونه بیا وختونو هیر کړي دي او داسي ئې هیر کړي دي چې د وجود نښي ئې هم له منځه تللي دي، ډاکتر کبیر ستوری ته دغه احساس شته.

چې خپلي ژبي ته قام پام نه کوی
نو ئې هم دا دورکیدو نښه ده

نو یا دا چې:

د هر قام پیژند په ژبه او کلتور کیږي
په برکت د ژبې قام هسک شی جګیږي

چې په خپله پښتو ژبه نه پوهیږي
ستوری څه پرې که په سل ژبو ګړیږي

او په دې شعر کې هم دغه نظر لري.

عــاقــبــت ئې ورکــيده دې ســتورى وائــې
چې د خــپـل کـلـتـور او ژبــې پــردى کــيږي

د ارواښاد باچاخان د خدائي خد متګارو د تحريک د ټولو نه لويه معجزه دا وه چې دغه ننګيالو د فرنګي ګولو ته سيني سپر کړي وي مګر د آمن او عدم تشدد لمن ئې پري نه ښوده، د قصه خواني شهيدان د باچا خان د سياسي بچيانو د تاريخ دد غه خونړۍ پيښي ګواه دي.
ډاکترکبيرستورى نن هم د امن لاړ يون د ژوند مقصد ګڼي.

د باچا خان سياسي بچي که ډير ټولي ټولي دي
بيرغ د سولي خو ئې هر ټولى اوچت ساتي

نه صرف په سياسي لار بلکي په عام ژوند کې هم ډاکتر کبير ستورى د امن علمبردار دې.

پـه زور کـلـي کـلـه کـيږي دا مـتـل دې
اخر نـاچـار د سـولـي پـه لار تـلـل دى

د بخت ســتورى ئې تيار ه نه وي نو څه وي
چې دچا د ورور عـزيـز سـره فـتـنه شي

څنګه څنګه چې په عالمي سطح د حالاتو بدلون روان دې په دغه تناظر کې د ډاکتر کبير ستورى دا کلک باور دې چې پښتانه به نور تر ډير وخته پوري داسي ټوټي ټوټي نه وي.

پراته بلکي دوي به هرومرو د خپل ملي وحدت مرام ته رسي او د احمد شاه بابا دغه خاوره به يو ځل بيا د پښتونخوا په نامه ياده کړي شي.

د وخت دا تقاضا ده ستوری وائي دا به کيږي
نقشه کې د نړۍ به پښتونخوا نوم ليکل کيږي

د کونړ په روڼ سحر کې ځليدونکي دغه ستوری که يو طرف ته په خپل زړه کې د پښتو او پښتونولۍ جذبه په غورځنګ لري نوبل طرف ته په خپله پښتنه سينه کې يو داسي پښتون زړه هم لري کوم چې د ميني په ژبه پوهيږي او دغه پوهي د ښاغلي کبير ستوری په شاعرۍ کې ټولي ښکلاګاني ځای کړي دي، ځکه نو د شعر په لفظونو کې ئې د حسن نزاکتونه او دخاسيتونو باريکياني (نازکياني) ول ول شوي دي.

د تورو زلفو په خيالونو شاعر مه ګرموئ
تمه د حورو هم د شيخ اوږدو سجدو کې ګوري

او دا شعرونه ئې د پښتني ميني ډير نازک او باريک باريک سرونه چيړي:

ستوری ځکه په پټکي کې دي ټومبلي
چې د يار د شونډو رنګ ويني ګلاب کې

چې نوم ئي راته ياد کړي نو زه هم ورسره مل شم
چې ستا صفت خلاص نه وي ځان تري کله بيلوم

د زړه نه زړه ته لار شته په دي هر څوک ښه پوهیږي
چې زه وایم دا ستا یم ته به هم وائې زما ئې

د پښتون ستوری عشق هم پښتون دی چې وائي:

تا چې رنګ د پښتونوالي عشق ته ورکړو
پښتنه مینه مي لا پسي توده شوه

د خپلی خاوري او خپلی علاقي سره مینه لرل د هر انسان په ختهٔ اښکدل شوي دي، که د خپل هېواد نه لري څوک هر څومره د ژوند اسانۍ او سهولتونه ولري خو چې کله هم یواځي کښیني نو دوطن یادونه ئې د زړه تارونه ضرور چیړي که احمد شاه بابا د ډیلي په رنګینیو کې د خپلي پښتونخوا غرونه یادول نو ډاکتر کبیر ستوری هم په المان کې د خپل پلار نیکه وطن کونړ له یاده نه شي ویستي او په یادونو کې ئې ساده ګي او بي سا ختګي داسي په غور څنګ ده:

میخانه وتړه راځه د ګودر غاړي ته څو
نشه د میو خو کونړ د سیند اوبو کې شته دی

د ډاکتر کبیر ستوری د سوچ او فکر حدونه یقیناً چې ډیر ژوردي، دوي د قلم په توره د بي حسه اوده پښتون ضمیر بیدارول غواړي او دهغه خوب ریښتیا کولو په غرض د عمل پیغام خپرول غواړي. کوم خوب چې ارواښاد (باچا خان لیدلي ؤ) د غه خوب د پښتون قام د ملي یووالي او قامي وحدت خوب ؤ، دغه خوب د پښتون قام د خپلواکۍ او د سیالو سره د سیالۍ تللو خوب ؤ .

دغه خوب د پښتون اولس د ټولو محرومیانو او نیمګړتیاو د مینځه تللو خوب ؤ، د حلاتو بدلون دا زیري راوړي چې د باچا خان دغه خوب او د بې غرضه، بې لالچه قام پرست پښتون ډاکټر کبیر ستوری دا د مودو مودو ارمان به ډیر ژر د امید نه د یقین په درشل قدم کیږدي، انشاءالله. زه دا خپله لیکنه د ښاغلي ډاکټر کبیر ستوری په دي شعرونو راغونډوم!

حرکت کې برکت شته دی دا متل دې
لەوده زمري ګیدړ ښه، چې خوځیږي

د منزل په لور ګامونه ګړندي واخله
ای پښتونه قافلې درنه تیریږی

چې د ځان د بدلولو خیال ئې نه وي
خدای هغه قام بدلوی نه، نه بدلیږي

د وروری او اتفاق لاسونه ورکړی
چې سبا د اسمان ستوری و ځلیږی

په درناوي

لایق زاده لایق
د پښتونخوا د پوهنې د دیرې مشر

حمد

د لوی خدای په نوم ښېوونکی او مهربان دی
په عزت، ذلت، قادر دهر انسادی

چې څوک وغواړي په یو ساعت کې باچا کړي
چې څوک وغورځي، د تخت ځنې روان دی

نه د چا ځنې پیدا نه د چا پلار دی
دی یوازې خو محتاج ورته جهان دی

خدای د هر چا په ښه، بد عمل خبر دی
خو یې واک د ښه او بد عمل د ځان دی

خدای په هر وخت او په هر ځای کې حاضر دی
که دا ځمکه ده که ستوری د اسمان دی[1]

---

۱) د دي حمد کره برخه د قرانکریم څخه اخیستل شوي ده، پر تله (مقایسه) کړی سورت ال عمران او سورت الاخلاص

پښتنه مېنه

زړه مې د مينې دود پالل غواړي
په وطن سر خپل زارول غواړي

شيخ خو د مينې عبادت جوړ کړ
حورې عقبا کې ښکلول غواړي

پښتانه مينه بې پښتو نه کوي
مينه د ننګ سره تړل غواړي

ستوری د عقل نه پوښتنه وکړه
پښتنه مينه پښتو تل غواړي

کرامت

چا ته ژوندون دی چا ته قيامت دی
چا ته دوزخ دی چا ته جنت دی

څوک ويښوي څوک ابدی ويده کړي
د ستوری شعر کې دا کرامت دی

ښــادي

د نـــوي ژونـــدون پيــل دې پــه خوښۍ شـه معطـر
واده دې مـــبارک شـــه کـــور دی ګــل شـه سـراسـر

واده د مـــيـــنـــې او وفـــا تـــــــړون دی
پـــکـــې پـــټ راز د مـــحـــبـــت پــــروت دی
د انـــســانـــي ژونـــد د بـــقـــا تـــــــړون دی
پـــکـــې ددې نـــرۍ زيـــنـــت پــــروت دی

دا کور دې د ښـادۍ شي د قامي پېژنـد سـنـګر
واده دې مـــبارک شـــه کـــور دی ګــل شـه سـراسـر

دې کـور کـې دې پيدا شي ننګيالي پتمن ځلميان
چې د پـښتـون سياسي تـاريـخ ژونـدي شي
د تـوريې د قـلـم او د مـېړانـې خـاونـدان
چـې د قـامـي وحـدت کـاروان ګـړنـدی شـي

چې شپه د ژونـد سـبا شي روڼ شي ستورې د سهر
واده دې مـــبارک شـــه کـــور دی ګــل شـه سـراسـر

دا شعر ما د پښتو قامي ادبي جرګې پتمن شاعر عزيز سر شار ته ډالۍ کړی دی ټولو هغه پښتنو ځلميانو او پيغلو ته سوغات هم دی چې په پردي مالت کې يوبل سره ودونه کوي او په دې توګه خپله ژبه او کلتور (کلچر) ژوندی ساتي.

د زوړ نوي قــانون

د زوړ نـــوي قـــانـــون دلـــته ښـــکارېږي نـا اشـنـا
چــې نـــوي ښــه لــه زوړه وي او زوړ کـانـــدي فـــنـا

دا زوړ ښـــه دی لــه نـــوي او کــه نـــوي ښــه لـــه زوړه
اوس دا پوښتنه هر چېرې ، هــر ځــای کـــې ده پـــيدا

تېولــنه بـــاغـي شـــوې ده دودونـــه دي مـــات شـــوي
څــه دي او څــه بــه کــېـــږي دا ده غـــټـه مـــعـــمـا

رواني قـافـلـې چې دي د ســـتـورو پـــه رڼـــا کـــې
ښکارېـــږي چــې جوړېږي زمونږلـو يه پـښـتونخوا[1]

---

۱) د زوړ نوي قانون منطقي (ډيالکتيکي) اصول دی چې نوی د زوړ ځای نيسی خوپدې شرط چې نوی د زوړ څخه ښه وي.

ژوند

د پښتون ژوند په پښتو باندې پټ من دې
بې پښتو چې شي لايقه د کفن دې

چې پښتون وي بې پښتو ژوند کوي نه شي
ستوري وائي پښتو سا او پښتو تن دي

جنت

چې پښتو دوزخي بولي مخ ئې تور دي
په پښتون باندې حرام د دوزخ اور دي

دوزخي ئې په ويلو جنتي شي
د پښتو ژبې جنت کې کلي کور دي

د قام مینه

په لفظونو ئی تصویر انځورومه
ثو خیالونه ئی د سره زارومه

چې د قام د مینی یاد پکی خوندی کړم
خیال ته رنګ د زړه د وینو ورکومه

چې توان د اتفاق پښتون پیدا کړی
او سیاسی پیژند خپل قام ته وګټمه

صدقه او سپیلنی چې له خپل قام شم
بیا په مرګ مې پروانه شته که ومرمه

چې جنډه د پښتون جګه تر اسمان شی
سلامۍ ته ئی زه ستوري ودرومه

د اوربـــل ګلونـــه

دهــر چــا ده خپلـه خوښه، چې څه وائی هغه دی وائی
یو پوخ د مینی خیال دې چې د یــار کـور ته مې بیائی

باغونه د ګلــونــو د کــوڅــو نــه دی جــوړ شـــوی
ولاړ دی سـلامـی ته او د جـانــان لار راتــه ښــائــی

څه ښکلې تـمـاشــه ده درنـــګــونــو د ګـلــونــو
دا زړه پـــکـــې د څــنـو د اوربــل ګـلــونــه ستائـی

دا مــینـه ده دنـیـا کـــې ښـــایـســتــونـه جـــوړوی
په څـه چې زړه مـیـن وی هغه ښکـلـې وی زیــبــا ئــی

دا مـیـنـه بـه ژوندۍ وی عـاشـقـانـو کـه مـوړ.مــړه یــو
دا ستـوری خــو د مـیــنــې د مـاښـام هــم د سـبا ئی

د زړنو ښکار

د یورپ پېغلو بیا ځان کړلو سینګار
چې د زړونو د مینو وکړی ښکار

خوري زلفی ئی دامونه ندی څه دی؟
چې نظر پکې ونښلی، شی ایسار

چې ئی سترګې پدې پېغلو پر پوتلی
شیخ سجدې ته ښکته نه شولو دوبار

د زاهد، عابد ایمان ته دی خدای خیر کړی
چې ئی پېغلې د یورپ نکړی بې لار

د یورپ پېغلې اثر په ستوری نه کا
چې د عشقه د وطن نه دی وزګار

بې پوهې پوهان

چې ځان د چا نه ورک شی نو خپل ځان نه پېژني
ګیله ترې څه پکار ده چې جهان نه پېژني

بې پوهې ځان پوهان کړی او د ټول جهان باچا شی
د ځان نه جګ باچا او یا پوهان نه پېژني

بې توله کښیني تول د ارزښتونو د جهان کړی
تو پیر د شنو باغونو او بیابان نه پېژني

په تول د سریتوب هېڅ نه پوهیږی لیونی شی
انصاف او عدالت، حق د انسان نه پېژني

درمل ورته د عقل ستوری ورکړه چې په سد شی
سري شوندې توری زلفی د جانان نه پېژني

د پښتون فیصله

پښتون فیصله وکړه دې کی بله نه ځاپړی
دا خاوره د پښتون به پښتونخوا په نوم یادېږی

دا حق د هر یو قام دی چې پخپله نامه ئی ملک وی
او ژبه ئی د ملک په دفترونو کی چلیږی

تر څو چې پښتانه او پښتونخوا وی ویشل شوی
نو امن منطقه او په نړی کې نه ټینګېږی

د امن له خاطره دا ویش نور نه پاتې کیږی
دا واړه پښتانه به یو مرکز باندې ټولیږی

د وخت دا تقاضا ده ستوری وائی دا به کیږی
نقشه کې د نړی به پښتونخوا نوم لیکل کیږی

د کاڼي کربښې

غمازان ګرځي بېد یا نشي د پردې خبرې
کور ته مې راشه چې ارام وکړو اوږدې خبرې

قانون د عشق کې د ترخو خبرو نوم نشته دی
ترخې هم ښکاري عاشقانو ته خوږې خبرې

د سپېلنو خیالي انځور به دی له سرکړم لوګي
چې له نظره نه شي ستا درنې پخې خبرې

د کونړ ستوری چې په مینه درته غوږ نیولی
د کاڼي کربښې دی منمه ستا د خولې خبرې

ودې وائي څه شئ دی؟

لامبو وهې او بو کې هم په ځمکه ګرځېدی شې
ښایسته وزر لری او په هوا کې الوتې شې

لامبو او الوتل او ګرځېدل ئې ستوری زده دي
ودی وائي څه شئ دی ځواب که راکوې شې

ورروولـــي

وختـونه ځـی تـېريـــږی تـاريـــخــونه پـاتې کـېږي
واکـمن خوتل بدلـېږی اولسـونـه پـاتـــې کـېږي

واکـــمن چـــې واک د پـــاره اولـــسونه جـنـــګـوي
تـاريخ کې د اولس ئی بد نـومـونـه پـاتـــې کـېږي

تـــاداو د ســـوکـالـــۍ د اولــســـونـــو ورورلـــي ده
د ژوند د پـــر مـخــتـــګ دا بـنـيادونـه پاتــې کـېږي

ای ستوری شـاعـري دي خدا يـګـو عـمر زيـاتـوي
ژونـــدي دي په شـعـرونــو کې خيالـونه پـاتې کـېږي

شـــريک کور

کـــه ادب، ســـياســت، هــنر شـــريـک کـړی کـور
او د پـــوهـــې پـــه اوږه ئـــی کـــړی څـــوک ســـور

خــوزولـــې پـــرګـــنې شـــــی ســــتوری وائـــــی
اتـــفــاق او پــــه وحـــدت کـــې پـــروت دی زور

د مېينې دنــيا

د زور زيــاتــي دښــمن دی او د ســولــې نه ځار يږی
بـــس دا ئـی فـلسفـه ده او پـدی اصول چلـېــږي

پـه ســولـه، ســوله غـواړی دا خـو تـل دی ده ويلي
پـه ســولــه او خبـرو كـار د بــېـــخه ښه سمـېـږی

چـې سولې تـه وطـن او منطـقـه كې خــطـره وی
د ســولـی د خـاطـره هـم د جـنـگ سـره جـنـگـېـږی

دا ستوری چې ناري د محبت او ورورولــی كـړي
دنـيا د مـيــنـې غــواړی ظلـم زور ئــې نـه خــوښـېږی

نـــيت

نــــيـــــت دی زيـــری د بـــــری د هــــر يـــو كــار
د خـــدای لـــمـونـــځ تـه هـم اول نـيـت دی پكار

چـې دی نـيــت د پـښــتـونــخــوا د جــوړوو دی
ســتــوری خدای دی شــه مــلــگــری او مــددگـار

د خوښـــی یــار

د خوښــۍ او خــوشــحـالــۍ یــاران بـــې شـمار وی
یـــار هـــغـه دی چــې پـه ســخـــتـه کــې پـکار وی

چـــې پـه سـخـتـه او تـــنـــګـسـه کــې دی مل نه وی
ســتـوری څـه پـرې چـې سـکـه ورور دی د پـلار وی

د مـــینې اظهار

څـوک لـباسی ښیتې پاس کوی مخلص کېدلی نه شی
څوک د لـباس تـومنه اخـلاص کـې ګـډولـی نـه شی

څوک د اوبو پـه شان د هـر یـو لـوښــی بـڼـه نیسی
څــوک لـکـه تـیـږه خپلـه بـڼه بـدلـولـی نـه شی

څــوک حــرکــت کـوی روان وی د مــنــزل پــه لــوری
څوک هسې لاس د زنې ناست وی خوځېدلـی نـه شـی

څوک د لـیـلا مـینه کې دار تـه ځـــی پـه دار ورخېژی
څوک تـش پـه خوله اظهار د مینې هـم کـولـی نـه شـی

څوک به څه وی، څه بـه کـوی دا بـه هـمدلـته پـرېـږدو
ســتـوری پـښـتـون دی لـه پـښـتـو نه تـېرېدلـی نـه شـی

د قلم اوښکې

د انسان فکر او خیال که هر څو دنګ دی
ستا د حسن د تصویر د پاره تنګ دی

ستا ښکلا د خیال ورشو کې نه ځايږي
سوز د مینې کې دی پروت خمار د بنګ دی

ستا د مینې په مستۍ کې مې زړه ځوان شو
زما وینه کې دا ستا د شونډو رنګ دی

د ناصح نصیحتونه مې زړه نه اوري
لګېدلی چې پرې ستا د پاولو شرنګ دی

د قلم اوښکې جرګه به درلېږمه
د جرګې مخ او خاطر د پښتو ننګ دی

د کمخونه جوړ پاتان[1] که ! چې درخېژم
د اسمان د ستورو کټ چې دی پالنګ دی

1) زینه، اندرپی ، پوړۍ

د ادب شمله

نفاق او تربګني به پخپل منځ کې ورکوو
که لوړې جګې څوکې ته د ژوند ځان رسوو

قامونه په ادب او په پوهنې پر مخ تللي
دیوه به د پوهنې ځان او قام ته بللوو

جامې د موسیقي چې ادب واغوندي ژوندی شي
ادب به ټنګ ټکور او له پښتو، نه بېلوو

لنډۍ او شعر دواړه دادب د خیال شمله ده
شمله به د ادب د ساز نغمو کې جګوو

ادب په زړه کې واچوی احساس د قامولۍ
ناره به د پښتو پښتونولۍ پورته کوو

چې رڼ د پښتو ستوری شي په لویه پښتونخوا کې
اختیار د خپلې خاورې او وطن به خپلوو

کم عقل

ما چې وکتل دې ګرد چاپېر جهان ته
هېڅوک نه وائی کم عقل خپله ځان ته

کم عقلانو ته هوښیار کم عقل ښکاری
خدای دې ورنه کړی کم عقل دوست انسان ته

افلاطون او سقراط به درنه هېر شي
که ئې غوږ شي صرف یوه شېبه بیان ته

توپیر ورک دی د طبیب او لیوني
لیونیان، لېوني وائی ساپوهان ته

هر سړي ته ځان د بل نه هوښیار ښکاري
ځکه ستوری تري نه و خاته اسمان ته

برخه لیک

خپلواکي د خپلو وینو په بیه اخلم
ژوند مانا پیدا کوي چې ازادي وي

د ازل د برخه لیک نه به باغي شم
که زما ستوري په برخه غلامي وي

د امید څانګه

جاله که جوړه دیدن زر د سیند څپو کې راوړه
د کشمالو خوشبوي د څڼو په وږمو کې راوړه

د امید څانګې غوټۍ کړې نن سبا به ګل شي
لږې اوبه ورته ګودر نه په منګو کې راوړه

په سترګو نه وینم به غوږئې اورېدلی شمه
په لیک کې مه راوړه پیغام د ساز نغمو کې راوړه

که ستوری ووینې زما ورته ځواب ووایه
د نوي ژوند مستې د بنګو په پیالو کې راوړه

غل او مل

چې د غل سره مل کورنه پکې نه وي
نو مشکله غلا کول د کورودان شي

ستوری لا ستی که د ونې پکې نه وي
نو د ونې غوڅول تبر ته ګران شي

د مینې وياړ

وياړ به دې د مينې خامخا ځان ته ګټم
که سر ورباندې درکم باقې نور به څو مره شم

چې نوم دې راته ياد کړي څوک نو زه ورسره مل شم
چې ستا صفت خلاص نه وي ځان ترې کله بېلوم

چې چېرې په کوم ځای کې ننداره ستا د ښکلا وي
په ځمکه که هوا وي ځان دستي وروسوم

جذبه ده دا د مينې که د عقل دليلونه
له خپله سره تېر شوم ستا له سر، سر ځاروم

رنګونو د ګلونو کې دي رنګ د شونډو ګورم
د ستوري په قلم لفظي انځور دي جوړوم

خپل کلتور

هره ښانګه خپله ونه کې لوئيږی
چې له ونې ښانګه غوڅه شی وچيږی

عاقبت ئی ورکيده دی ستوری وائی
چې د خپل کلتور او ژبې پردی کيږی

ياد

چې د عشق په ميو مست مې کړ غزل
ياد دي ښکلی شو د ښځو د اوربل

حاجت نلري چې ښځو کې ئې کېږدي
چې له ګل ځني ښايسته ئې يو په سل

چې خبر دي له ښاست اوله ښکلا شو
رنګ بدل شو د سندرو د بلبل

ستوری وائي زړه کې نوی مينه زور شوه
ګل ئې پرېښود ستا په لوري الوتل

د ښايست مور

مينه مور ده د ښايست که څوک پوهېږي
ښايستونه خو له مينې پيدا کېږي

که دا مينه نه وی، ودې وائی څه دي؟
چې بدرنګ څوی ښايسته پلار ته ښکارېږی

کشکی زه خو په تا نه وی مين شوی
ستا له غمه مې اوس زړه په ځان خوړېږی

دا ده مينه چې ستا رنګ ئی ښايسته کړ
د هسک ستوري سلامې درته ودرېږی

خوئ او رنګ

د چا دې سترګې د چا شونډې د چا خال خوښېږي
د چا دي خوئ او خاصیتونه زړه پتوال خوښېږي

د چا نظر دې د اوربل د خوانه، نه خوځېږي
د چا دی زلفو کې ځنګا د زلفو تال خوښېږي

څوک دی درنګ څوک دی دخوئ په صفتونو بوخت دي
څوک وايي دواړه مې اندول برابر سیال خوښېږي

د خوئ او رنګ ښایست چې دواړه دي جوړه شي روان
دا خو د ستوري په هر ځای کې هر مهال خوښېږي

د عصر توریالی

که ملاله په تاریخ کې ننګیالی ده
نو نسیم ولې د عصر توریالی ده

قرارداد د پښتونخوائی په زیار پاس شو
د بخت ستوری د پښتون د سوکالی ده

پوهه او سوچ

خپلې پوهې برابر سوچ د انسان وي
د لوړ سوچ د خاوندانو لوړ ارمان وي

نا پوهي نه غټ دښمن د انسان نشته
نا پوهانو ته جهان پېژندل ګران وي

تل د ځان په هنداره کې جهان ګوري
د خپل سوچ په اندازه ئې تنګ جهان وي

ځان جهان په ائينه کې پوهان ويني
رسولي ځان تر ستورو د اسمان وي

د خوشحال خان توره

په خوښه نشي له غاصب حق اخستل دي پکار
د حق لپاره سر له حقه ځارول دي پکار

چې ظلم ورک شي او ګلان د انصاف وغوړېږي
په اور د ظلم کې ظالم خپله سېزل دي پکار

کمزوري نه يو امتحان موخو څو ځل ورکړي
د خوشحال خان توره له تيکي راويستل دي پکار

چې زوړ مو ځوان شي او ځواني مو په مستۍ راشي
په يو مرکز باندې د ټولو ټولېدل دي پکار

خوب د مرګ ورور دی لا تر څو به مونږ اوده پاتې يو
که ژوند ون غواړو نور د خوبه پاځېدل دي پکار

د سبا ستوری راختلی دی پښتون ته وايي
د خوبه پاځه د منزل په لوري تلل دي پکار

د غزلو اختر

تا چې د مینې د وطن نه غزلونه جوړ کړل
د فن شاهکارو ترې د غاړې امیلونه جوړ کړل

رنګ رنګ غزلې ئې د زلفو تارکې وپییلې
د ساز نغمو کې له غزلو داستانونه جوړ کړل

د رباعي، غزل، داستان حد بندي ماته کړله
د هنر غېږ کې نوي نوي خوزښتونه جوړ کړل

چې د داستان جامې د ستوري غزل وا غوستلې
د ژوند چمن کې د غزلو اخترونه جوړ کړل

د ستورګو خطا

کـه پـه جـاز کـې څـوک اسـمـان تـه پـورتـه کېږي
دا د زمـکــې خـلـک کـوچــنـي ورتــه ښکــارېـږي

دا خــــطــا د ســــتـرګــــو ده، د عــــقــل نــــه ده
عــقـل وايـي غــټ انـســان،نـه، کـوچــنـی کــېږي

جــګــېــدو کــې احــتــمــال د ټــيــټــېــد و شــتــه
پـوه بـه هـلـه شـي چـې جـاز کـنـدې تـه لـوېـږي

جــګـېـدو کـې چـې ځــان ورک نـه کـړي جـانــانــه
کـــه دي ســـر د اســـمـان ســـتـورو تـــه رســـېـږي

وحدت

دا دنیا خو یوخو ورځو ته پیدا ده
ابدي ژوند ته ټاکلې خدای عقبا ده

د دنیا په سر د ژوند پوله ده تنګه
پیدا شوې ترې ابد ژوند تمنا ده

د مادې او د مانا وحدت ژوندون دې
ماده تن دی دانسان او مانا سا ده

سا چې ووزي له تنه وحدت ورک شي
ستوری پرېوزي د ژوند د مرګ بینا ده

د شونډو رنګ

چې لاهو شي څوک د مينې په درياب کې
تو پير ورک شي په راحت او په عذاب کې

هر عذاب د يار خدمت کې راحت ښکاري
عذاب نشته دی د مينې په کتاب کې

درخانۍ چې ورته بام سر ته ختله
سوز د مينې شته تارونو د رباب کې

ستوري څکه په پټکي کې دي ټومبلي
چې د يار د شونډو رنګ وينې ګلاب کې

بې جانان مين

چې څوک مئ د مينې وڅکې مست خمار شي
د بلبل سره شي مل عشق ئې روزګار شي

چې جانان ئې غېږ کې پروت وی بې پروا وي
بې جانان مين عابد او پرهېزګار شي

په مستۍ او په خوښۍ کې له ياد وځي
خداى هله د سړي ياد شي چې ناچار شي

د جانان په تمه پروت شيخ په سجده دی
ستوری وائي پاک الله دې مددګار شي

جبر او اختيار

دا دي جبر که انسان ته شته اختيار
چې ليکلي په ازل کې خدای هر کار

که دا جبر وي بيا حق د سزا نه شته
څوک په څه شي ملامت او ګنهګار

که اختيار وي بيا سزا د ګناه حق ده
چې حساب وشي د هر عمل کردار

ما پوښتنه پدې باب له استاذ وکړه
منطقي ځواب ئې راکړ سم دوار

خدای اختيار ستورى انسان ته دي ورکړي
ځوئې مخکې له هر کار دي خبردار

داسمان کاڼي

د مینې د وطن نه مې زړه ځان نه بېلوي
لګیا دي خپل توټې توټې وطن راټولوي

توټې چې یو ځای نه کړي هو مره نه کینې ارام
د سر او مال په بیه دا توټې کوشیروي

چې مینه د وطن کې مې زړه وریت شو پوخ سرتېر شو
روان دي سربازی، ته ځان وطن نه ځاروي

په مینه د وطن کې ستوری وخاته اسمان ته
وګوره په غلیم له اسمان کاڼي وره وي

حرکت

هوښیاران چې د ژوندون په راز پوهېږي
حرکت کوي روان وي نه ودرېږي

حرکت کې برکت شته دی دا متل دې
له وده زمري ګیدړ ښه، چې خوځېږي

د منزل په لور ګامونه ګړندي واخله
ای پښتونه قافلې درنه تېرېږی

چې د ځان د بدلولو خیال ئې نه وي
خدای هغه قام بدلوی نه، نه بدلېږي

د وروری او تفاق لاسونه ورکړی
چې سبا د اسمان ستوری و ځلېږی

١) د دې شعر څلورم بیت د قرانکریم د ١٣ سیپارې د سوره الرعد ، د (١١) ایت شریف مانا ده.

سوچ د ژبې بنه ده

چا ویل تش د پوهېدو نښه ده؟
ژبه د قام د پېژندو نښه ده

سوچ هم د ژبې یوه بنه ښکاري
ژبه د سوچ د لوئیدو نښه ده

چې خپلې ژبې ته قام پام نه کوي
نوئی همدا د ورکېدو نښه ده

بې ژبې قام وده کولی نه شي
ژبه د قام د پرمختللو نښه ده

ستوری پښتو باندې پښتو په کار ده
په ژبه ننګ د ننګیالو نښه ده

د اشتهار اصول

چې مینه د چا زړه کې وي نو مینه به پالي
مین د دې حقدار دې ، مین د دې حقدار دې

چې سر خوک د خپل قام او د وطن نه ځاروي
نصیب ئې افتخار دې، نصیب ئې افتخار دې

منمه چې هر چا ته لیلا خپله ښایسته ښکاري
صفت ئې هم پکار دې، صفت ئې هم پکار دې

پردی ته به بد نه وایي او خپله به ستائي
اصول د اشتهار دې، اصول د اشتهار دې

کبیر ستوری لیکنه کې تل دا اصول ساتي
اصول ته وفا دار دې ، اصول ته وفا دار دې

ذهـــني اوښـــتون

یو سـوچ و ، اوده شوی چېرته جـېـل پـه اتـکـړو کـې
راپـاڅـېـدو د خــوبـه پــه سندرو او نــغـمـو کـې

مسکی شـو راتـه وي ویـل چې رښتیا سوچ ازاد شوی
کــه غـــږ د ازادۍ دی پـــه شـرنـګـار د زلـونـو کـې

ازاد یــم پـــیـدا شـــوی ازادۍ بـــانــدې مـیـن یـم
ازاد مـې طبیت[۱] دې خـوشـال نـه یـم پـابـــنـدو کـې

مــا غــوږ کـې ورتـه وویـــل ازادي د هـر چـا حــق دې
خــو دې ته هـم پـکـار دي اوښــتـون غـلام ذهـنـو کـې

غـلام ذهــن خـو نـور د غـلامـۍ خلاصـیـد ل غـواړي
د ذهـــن اوښــــتـون دې پـــیـدا شـوی اولـسو کـــې

ازاد سـوچ بـه ازاد وي پــابـنـدي بــه وي پــابـــنـده
کـبـیـر سـتـوري راوړی تا ته زیری پـه شـعـرو کـې

۱) خوی

زړونو ته لارې

په زړه کې راسره ئې که له مخې مې پنا ئې
د خیال په سردرو کې راته خاندې په مسکایې

چې ته ئې کړې پیدا ، زه خدای په تا باندې مین کړم
دا زه خو یم د ستا که ته زما نه ئې د چا ئې

د زړه نه زړه ته لار شته په دې هر څوک خوپوهېږي
چې زه وایم د ستا یم ته به هم وائې زما ئې

چې ستوري دا سمان ټول په تعظیم درته ولاړ دي
قسم دی ملکه ته درنګونو د ښکلا ئې

وار

د پلار نیکه وار تېر شو، وار زمونږه د پښتو دی
ورکېږو که یو نه شو، ضرورت د یو کېدو دی

دوخت سره به ځو یا به وخت ځانه سره بیایو
دوخت سره که ځونو زیاتې وخت د خوځېدو دی

که وخت ځان سره بیایو نو د ننګ توره راواخلې
چې وخت ځان سره بیائي دا خو کار د ننګیالو دی

میراث د ننګ غیرت چې د نیکونو دی را پاتې
دا وخت ځان سره بیایو وخت د بدلېدو دی

چې ستوری د سبا د خپلواک ژوند دی راختلی
د خپل ملک جوړېدو ته وخت راغلي د جرګو دی

د باچا خان لار

فکرونه مې ګلونه شول په قام به ئې شیندم
خیالونه مې سازونه شول نغمې د ژوند ، وهم

خوږه قامي نغمه مې شروع کړېده د سولې
له زور، زور پیدا کېږي په زور کلي نه کوم

د زړه د مینې جوش دی که د عقل دلیلونه
چې زور نه مې نفرت دی سر له سولې ځاروم

سور پوښ یم ستوری وایي سرې جامې مې دي اغوستي
په لار د باچا خان به قدم ږدم مخکې به ځم

قناعت

یوه هیله چې سر شي بله هیله شي پیدا
دې هیلو د انسان ته حد نه کلی نه دی چا

دا هیلې نه خلاصیږي نا پایانه سلسله ده
یوازې قناعت دی د دې هیلو انتها

قانع چې انسان نه شي همیشه به سرګردان وي
ګالي به کړاوونه منده یې تر ړې هرې خوا

دا ستوری خو قانع دې نور څه نه غواړي له خدایه
صرف یو موټی اباده او ازاده پښتونخوا

نوی ملالۍ

ځان دې سپېلنی که ! زار د خپلې پښتونخوا نه شه
ای پښتنې پېغلې د پښتو د باغ باغوانه شه

دا پښتنه خاوره د وخت نوې ملالۍ غواړي
جوړ کړه یو لښکر د پېغلو مخکې ئې روانه شه

وخت نه ایسارېږی قافلې د ژوند روانې دي
درومه د منزل په لور ډیوه بله روښانه شه

ستوری به کیسې ستا د مېړانې او غیرت کوي
پورته که جنډه د پښتون جګه ترا اسمانه شه

ادب

ادب ځان پرست نه دی چې تش خپل خدمت کوي
تولنې د خدمت نه ادب ځان نه بېلوي

ادب، ادب د پاره هسې تور دی پرې لګیږي
د عقل او منطق اصول د تور مخ توروي

قانون کې د منطق نه شته دی دا کله کېدای شي
هدف او وسیله چې د ادب نه جوړوي

ادب خو وسیله ده په خدمت کې د هدف
هدف ته د ورتللو لاره د عقل رڼوي[1]

ادب چې وسیله د پښتنو د ابادۍ شي
دا ستوري له اسمانه پرې ګلونه ورووي

۱) رڼا کوي

سباوون

مور پښتانه یو ، پښتو ژبه او قانون دی زمونږ
په پښتو چارې سموو پښتو ژوندون دی زمونږ

پېژند ګلوي د هر یو قام په ژبه او دود کېږي
چې پښتو وايي ، او پښتو کوي پښتون دی زمونږ

په تش نسب بې له پښتو ، پښتون کېدای کله شي
پښتانه تل وايي پښتو سره ترون دی زمونږ

پښتونولي د ژوند بنسټ دې ستوری وايي په جار
د ژوند تيارو کې پښتونوا له سباوون دی زمونږ

د وطن ډاګونه

دا مـيـنه تـش سـتا نه ده، ټـول جـهان پـه مينه پايي
زما هـم زړه مـيـن دې ، چـې د عـشق سـنـدرې وايـي

د ژونـد د ګـړنګونـو او تـکـلـيـفـونـو بـې پـروايـم
دا مينه ده چې سم مـې سربـازۍ مـيدان تـه بـيـايـي

پـښـتـون يـمـه ملـګـرو زمـا مـيـنه پـښـتـنه ده
خيـالـونـه بـه مـې تـل د خپل وطن ډاګونه ستايي

جذ به د قـامولـۍ چې پښتونخوا کې پـاريـدلې
نو تا ته کـېنا ستل سـتـوری په کور کې کـلـه ښا يـي

خنـــدا او ژړا

ما پـــتـه لـګــولـې ، ژړا مــــشـره لـــه خــنــدا ده [1]
دا مــشــره د رقــيـــب ده ، خـــو دا کــشـره يــې زمــا ده

ژړا نـــه مـې زړه تـور دی مـبـارک دې شـــي رقـيـب تـه
ژوند ښه دی په خندا کې چې خوښي او خوشحالتيا ده

ماشوم چې چېرې وشي لومړی ژاړي وروسته خاندي
ژړا ښـــکـاري نـسـلــي خو خـنـدا زده کـړه له د نـيا ده

خند پـرې راتـه خانده چې د ژوند ستوری روښان شي
خندا چې پـکــې نــه وي د ژونـــدون خـــونـــه تـا لا ده

---

۱) دا پته ما ته د ودې د ساپوهنې سرېږه زما د لمسي پوهيال ستوری د پوهنېزې څارنې په لړ کې لګېدلې ده. پوهيال ستوری په ۱۹۹۸/ ۳/ ۱۱نېټه زېږيدلی تر درې مياشتو پورې ئې وچه ژړا کوله چې اوښکې ورسره بدرګه نه وې، ورسته د درې مياشتو د ژړا سره اوښکې بدرګه شوې او په همدې وخت کې په مسکا چې د خندا لمړنۍ بڼه ده پيل وکړه، ددې څارنې په ترڅ کې دا خبره تائيد شوه چې ژړا نه يوازې د خندا نه مشره ده بلکه په ډېره اندازه سره پيدا ايښتي (يا نسلي) او خندا د زده کړې په بنسټ منځ ته راځي

خپل دود

پښتانه هر چیرې خپل دود ، عزت او پت ساتې
د سر په بیه د خپل قام وطن عظمت ساتې

د باچا خان سیاسي بچي که ډېر ټولي ټولي دي
بیرغ د سولې خو یې هر ټولې او چت ساتې

ګڼه یې ژبه ګڼه تاریخ دی بېلیدی کله شي
پښتونولې ئې د اولس ملي وحدت ساتې

خیر دی که ډلې بېلي بېلي نظریه یوه ده
ټول قام پرست خو د پښتو شان او شوکت ساتې

رقیبه چېرته به پټېږې پښتونخوا جوړېږې
ستورې د شپې تورو تیارو کې رون مالت ساتې

ښکلا پرست

خومره مزه چې ساقي ستا په شونډو سرو کې شته دی
دومره مزه کله د میو په پیالو کې شته دی

ښکلا پرست یم ساقي تش دا ستا لیدو ته درځم
د ښکلا زور دی د مسکا مستو شیبو کې شته دی

ما ته د شونډو شربت راکه پیمانې نه غواړم
عشق کې ثواب د مینې تندی ماتوو کې شته دی

میخانه وتړه راځه د ګودر غاړې ته ځو
نشه د میو خو کونړ د سیند اوبو کې شته دی

هلته حجری د پښتنو په تنګ تکور تودی دی
دقام د مینی جوش د ستوری ترانو کې شته دی

د ژوندون څراغ

زه پښتون زلمی یم پښتني مور نه پیدا یمه
مینه کې د ښکلو زه مین په پښتونخوا یمه

ما پښتو کول د پښتني مور نه زده کړي دي
پت یمه، ښېګړه یمه، توره او وفا یمه

مینه پښتنه مې په ځوانۍ باندې راغلې ده
ځکه د قام مینه کې تکلیف نه بې پروا یمه

ما تورو تیارو کې د ژوندون څراغ بل کړی دي
اوس مه په غرونو کې د غرو د سر رڼا یمه

قام ته مې د سولې ازادۍ پیغام راوړی دي
زیری د ژوندون یم رڼا ستوری د سبا یمه

سر ټيټی مشر

د هغه مشر سر ټيټ دی نه جګېږي
چې د خپل اولس په ژبه نه پوهېږي

چې د خپل کلتور او ژبې نه پردی وي
داسې مشر د قام کله پکارېږي

د سر ټيټ مشر پسې مه ځه پښتونه
د هغه سر چې ټيټېږي ستا ټيټېږي

ستا شمله د اسمان ستورو ته رسېږي
ټيټ سر کله دې شملې سره جوړېږي

د مېينې افتخار

رښتيا چې ملکه ئې د رنګونو د ښکلا
ښکلا ته دې سجده کړي ښکلاګانې د دنيا

ښايست دې د مينو د زړه مينه تودوي
د سرو ګلونو ځانګې ته په برخه ئې د چا

د سر په بيه اخلم ستا د مينې افتخار
باقي به څومره نور شم راته وواېه صفا

دا ستورې کړي پوښتنه درنه غواړي اجازه
دا ته د ګل په رنګ ئې؟ که ګل رنګ اخستی ستا

قوت

چې څاڅکي څاڅکي یو ځای شي غټ سیند شي جوړولی
یووالي کې ډ ېروالی د قوت دی ما لیدلی

یو کښکی خو کمزوری وي په لږ څه زور ماتېږي
ګېډۍ د کښکو څوک اسانه نه شي ماتولی

وحدت چې د موټر پرزو کې وي نو حرکت کړي
موټر پرزې پرزې که بیا خونه شي خوزېدلی

که غواړې ترقي ستوری د قام د وحدت غم خوره
ټوټې ټوټې چې قام وي خپل ژوند نه شي سمولی

د ســـوچ ازادي

پـه سـوله او ورورولۍ کـه مې سر لاړ شي لاړ دي شي
د سـوچ پـه ازادۍ کـه مـې سـر لاړ شـي لاړ دي شـي

ازاد يـم پـيـدا شـوی ازدۍ بـانـدې مـې نـنـګ دی
د قـام پـه خپلواکۍ که مې سر لاړ شي لاړ شي دي شي

پښتو ته خدای پيدا کړم پښـتونـواله مې ژوندون دي
د ژونـد پـه سوکالـۍ که مې سر لاړ شي لاړ دي شي

د زړه د مـينې جوش دي ځکه سـتورۍ په جـار وائي
پـه قـام او قـامـولـۍ کـه مـې سـرلاړ شـي دي شـي

د قــام ننګ

مـطرب یـمه د سـولې مست د خپل رباب په شرنګ یم
سـولــه مــې نــارا ده او د جــنګ سره په جــنګ یم

زه د بــاچــا خــان د سـور پـوښـانـو دود سـاتـلـی شم
لاره مــې پښــتــو ده د پــښــتــو د لار پــتــنــګ یــم

زه قــلــم نــه تــوره جــوړوم، تــوره تــرې غــواړمــه
تــوره د قـلـم پـــه لاس ولاړ د قــام پــه نــنــګ یــم

زه جـنـډه د سـولـې پـه اسـمـان کـې رپـول غـواړم
سـتـوری د ژونـدون یـم او د سـولـې په رنګ رنګ یم

جګې شملې

پښتون کړم خدای پیدا او په پښتو باندې مین شوم
د ښکلې پښتونخوا په سردرو باندې مین شوم

پېژند چې مې د قام پکې ځلېږي په نړۍ کې
د ننګ جګو شملو قامي جامو باندې مین شوم

کوي چې پښتانه پکې د خپل مېلمه پالنه
د قام اولس دیرو او په حجرو باندې مین شوم

پښتو به تل کوم او پښتونوا له به ساتم
ستورى د پښتو یم په جرګو باندې مین شوم

د ژوند بازار

د ژونـــد ون بـــازار چـلېـږي پــه عـرضه او تـقـاضـا
ارزښــت کم د هغـه څـه وي چــې د څـه نـه وي اړتـيـا

ضــرورت دا يــجــاد مــورده ضـــرورت چې شي پـيدا
ســړی ګـرځــي لــټوي ئې پـه هـر لـوري پـه هـر خوا

چـې ټـوټـې ټـوټــې وجود وي پـکـې نـه او سـېـږي سا
سا بــه هـلـه پکې او سي چې پـيـونـد شي ټـوټې بـيـا

د قـامــي وحــدت د لاري بــه لــټـون کـــړي خـامــخـا
ستوری ژونـد کـه د پت غواړي او د قام خپل پرمختيا

خیالي نړۍ

د انسان د دماغ کله دا خطا ده
دا خیالي نړۍ خو هم رښتیا پیدا ده

د یوه موجود اړخونه متضاد دي
حقیقي نړۍ مادي، خیالي مانا ده

حقیقي نړۍ کې قید او پاپندي شته
دا خیالي نړۍ د قیده بې پروا ده

ازادي که پابندي وه ستورى وائي
ما ستا یلې خپله ښکلې پښتونخوا ده

د سولې جایزه

ښادي چې د قامي وحدت مې خیال کې ځنګېد لـه
نغمه د نوي ژوند د پښتونوالي غرېدله

غوټـۍ وي په باغونو کې د ګلو غوړېدلي
بلبلو ترانه قامي په خوند ورته ویله

نفاق وه کړه کړې وروروليي وه پښتون قام کې
جنت کې خوشحالي د باچاخان اروا کوله

لیکوال، هنرمندان او شاعران وو جرګه شوي
د سولې جایزه د ستوري شعر ترې وګټله

ښکلا

یو زوړ د مینې سوچ دې خاطره ده د ګلونو
که نوې ننداره ده د ګلونو د رنګونو

اظهار مې دی د مینې خاطره که ننداره ده
په دواړو کې ښکلا ده صرف توپیر دی د وختونو

د وخت سره به ځمه یا به وخت ځان سره بیایم
مرام ته نه رسېږي څوک په کټ کې په خوبونو

سوچونه پښتني ستوری عمل جامو کې نغاړه
عمل چې پکې نه وي هسې نه شي په سوچونو

د ختـــټو کور

زه پـه حجرو کـې یـم لـوي شي ټنګ ټکور خــوښــوم
د فن پـه غـیـږ کې د ادب او سیا ســت شور خـوښــوم

وروري مـــنـم غـــلامـــې نـــه مـــنـم پـــه جـار وا یــمه
د وروروليـ جذبـه په زړه کې لـور پـه لـور خـوښــوم

د بل پـــه مـــټو کـــه لـوئـــیږم هـډو لـوئ دي نه شم
پـښـتـون ځلـمـې یـم زه د خـپلو مــټو زور خــوښــوم

قام په سیاسي ، ثقافتي پـیـژنـد سـیـنګار غـوا ړمـه
زړه او د مـــاغ کـــې د پـښــتــو د میـــنې اور خـوښـوم

د پــردیـسیـ د ژونـــد مـانـــیـ کـې ګـلان کلـه کـرم
زه کـبیر ســـتوری د وطـــن د ختــټو کــور خـوښــوم

د مــیو یارانه

ساقــي راځـه زمـونږ په چم کې میـخانه جوړه کړه
یـوه چـــنـه پـکـې د مـیـنـې مسـتـانـه جــوړه کـــړه

چـــنه د مینې په نغــمو او تــنـګ تــکـور ګـرمـه کـړه
د ځـــان مــــین تـــه د درتـلـو بـــهـــانه جوړه کړه

شیخ ته هم نغده اوس رسیږي نسـیا نـه غـواړي نـــور
پـــتـه ئـــې کـلـي کـې د مـــیو یـارانـه جـــوړه کـړه

کــه میــخـانـې تــه چـیرې راغی خیر دی مه ئـې شړه
غــتـه پـیالـــه ورتـه د مـــیـو جـــانـــانـه جـــوړه کــړه

ستوری ځوانې په نشه مست دی تش ګپ شپ ته درځي
ورتـه د سرو شونـــډو شربـت نه پـیمانه جــوړه کــړه

ښکلې تماشه

د خیاله جوړه شوې نغاره فکرو هله
څه ښکلې تماشا وه تماشائې ما کوله

بلبلې د باغونو نه ګډا ته وی راغلی
ساقی د بنګ پیاله لاس کې هر چا ته ورکوله

راجمع و رنګونه د ښکلا مسابقه وه
ښکلا د قاموله د ښایست میره[1] وختله

د ستورو مشالونه لګیدلی و اسمان کې
رڼا د پښتونوالې ئی هر خواته خوروله

میره: مشره

د ژوند سردرې

که ګلان وکړې د ژوند د سردرو په څوکو
زه به ئې سیل لره درځم د جګو غرو په څوکو

چې طبیعي[1] ښایست دې وران نشي سینګار مه کوه
پیوې دې خیر دې چې ځنګیږې د کمځو په څوکو

که چا خبر دې د راتلو زمونږ مالت ته راوړ
لار به جارو کړم ستا د پاره د بڼو په څوکو

چې دې نظر د تورو سترګو د نظره نه شي
د نظر ماتې اور به بل کړم سپیلنو په څوکو

مینه د زړه خبره ده، د زور قانون نه مني
ستوری ګواه[2] دې مینه نه شي د برچو[3] په څوکو

---

۱) قدرتي ، ساده ۲) شاهد ۳) نیزو

د یار مسکا

طبیبه څه پازه [1] دې کله په دوا کې شته دې
رنځور د مینې ته درمل د یار مسکا کې شته دې

ښکلا بنیاد د مینتوب ده ښکلي مینه غواړم
د مینې کور کلی د ښکلو په ښکلا کې شته دې

ښکلا پرست څله یورپ او امریکا لټوي
د ښکلا زور خو دنګو غرو د پښتونخوا کې شته دې

د سیند اوبو کې ئې نشه د ازادۍ پرته ده
د ننګ وړانګې ئې د ستورو په رڼا کې شته دې

۱) اغېزه ، تاثیر ، اثر

د وطن مينه

پــه هــغــه مــيــن پــکــار دی افـــتـــخـــار
چــې پــه مــيــنــه د وطـــن کـــړی خــپـل ســـر زار

د بــخـــت ســتــوری ئــی ځـلـيــږی پـه اسمـان کــې
چــې څـــوک ولـــری د خـــپـل وطـــن اخـــتــيـار

مين

خـــدای دې تـا کـانـــدی مـيـــن چـــې مـاتــه نه وی
د دی ښـکـلـــو د يـــاری نـــه لاس پـــه ســـره شـــه

چـــې د شـپـــې ســـتــوری راخـــېـژی راتـــه وائـــی
کـــه مـيـن ئـــی نـــو د يــار غـــېـږی تـــه ورشـــه

د پښتنو انا

پریکړه پاس د پښتونخوا شوه خوشحالي شوه
د قامونو سره جوړه مو سیالي شوه

زرغونې انا ټکرۍ خپل ورپه سر کړ
چې انا د پښتنو نسیم ولي شوه

د میرویس نیکه پټکی د افضل خان شو
چې ئې «غږ د پښتونخوا» رښتینولي شوه

د پښتون د اقبال ستوری به ځلیږي
چې ژوندۍ پکې پښتو پښتونولي شوه

د قلم توره

پتمن ژوند ګوره فولاد په توره نه شي
قلم واخله د قلم په توره ښه شي

د فولاد توره که هر څومره تېره شي
یا به وژني یا به مري نودا به څه شي

په زور کلي کله کېږي دا متل دی
اخر ناچار د سولې په لار تله شي

د بخت ستوری ئې تیاره نه وي نو څه وي؟
چې د چا د ورور عزیز سره پتنه شي

پيژند

پـيـژنـد د هـر شـی پـه تـوپير او پر تـلـو [۱] کې ګـوري
د ازادۍ اواز شـــرنـــګا د زلـــونـــو کـــې ګـوري

قـامـی شـــاعـــر د مـــيـــخـــانـــې دروازه نـه ټـکـوی
نـشـه د مـيـو يـــئ د خـــپـل وطـن اوبـو کـې ګـوري

دود دې ورپـاتـې د سـاقـی او مـيـخـانـې ادب کـې
ځکـه ئې يـاد د شـعـر فـن په سـلـسـلـو کـې ګـوري

د تـورو زلـفـو پـه خيـالـونـو شـاعـر مـه ګرموۍ [۲]
تـمـه د حـوروهـم د شيـخ اوږدو سـجـدو کـې ګـوري

زه ورتـــه نـيـمه شـپـه د ستورو پـه رڼا کـې ورځـم
ټــنــګ او ټـکـور چيـرې د ږرو د پښتنو کې ګوري

۱) پرتله: مقايسه
۲) ګرموی: ملامتوی، پړکوی

د نفاق رنځ

اوس که خپل جنت وطن کې بې وطن يم
خو اخر ددې وطن اصلی ښښتن يم

د نفاق رنځ راکې ګډه دی ناتوان يم
که یو ځل په اتفاق شم توانمن يم

د نفاق درنځ له درده که زه روغ شم
بیا مې ګوره چې د خپل وطن واکمن يم

د غاټول د ګل په بوی کې یم لوی شوی
پروت ددنګو دنګو غرونو په لمن يم

ساه مې واخله خو پښتو رانه وانه خلی
زه پښتون یم په پښتو باندې پتمن يم

که زما ستوری په قبر چیرې راشی
په پښتو راته دوعا کړه پری مین يم

د مېينې دود

بېنا سترګې به څه کړم چې لیدل نه دي روا
دا مه وایه چې ښکلو ته کتل نه دي روا

چې سترګې خدای راکړي نو د یار مخ ته به ګورم
د مستو سترګو جنګ کې په شا تلل نه دي روا

منکر چې په کتو وي دا پخپله لوی ګناه ده
رښتینی مسلمان ته دروغ ویل نه دی روا

چې مینه پښتنه شي ننګ پښتو ورسره مل شي
پښتون ته له پښتو نه، تېرېدل نه روا

د ښکلی پښتو نخوا نه ستوری سترګې بل خوا نه کړي
مین ته دود د مینې ماتول نه دي روا

قضاوت

قضاوت خلکه د ګټو دی بازار
یو ته ښکاري سپېره ډاک بل ته ګلزار

یو ځای ښه بل ځاي د بد په نوم یادیږي
ښه او بد دي د انسان د وجدان کار

تو پیر هم شته د ټولنو په وجدان کې
یو کې وي سړی شاهکار بل کې غدار

حیقیقت هم نسبتی (۱) دي ستوری وائي
بېل بېل دي د هر انسان ذهني معیار

---

۱) (Relative) د فلسفې لفظ یا استلا (اصطلاح) او قطعي (Absolute) ضد دی

دېره

خوشبويي چې دي د زلفو راخوره شوه
د ګلونو خوشبويي صدقه شوه

بلبلان به زياتي څه کوي په باغ کې
بس دا ستا څڼو اوربل کې ئې دېره شوه

پتنګانو سر ته هم دې الله خير کړي
چې ډېوه د ښکلي مخ دي ورښکاره شوه

تا چې رنګ د پښتونوالي عشق ته ورکړ
پښتنه مينه مې لا پسې توده شوه

چې دي ستورى د ټکري په سر ځليږي
نو په زړه د رقيبانو باندې شپه شوه

عشق

دوام د انسانیت دی عشق انسان ته دي روا
په سپینو لېچو خوب پکې جانان ته دی روا

روا او ناروا څه دي دا حکم د وجدان[1] دی
انسان ته دي روا چې څه وجدان ته دي روا

وجدان خو د مین پابندي نه لګی په عشق
بس دا وايي چې عشق خو ټول جهان ته دی روا

په عشق کې د وطن که دي قامي وحدت ارمان وي
نو څه مه ایسارېږه کار ارمان ته دی روا

نظر د قامولی ته ستوری ځواک د عمل ورکه
د قام د مینې حس خو زوړ او ځوان ته دی روا

---

۱) وجدان یا اخلاقي زه په انسان کې یو قوت دی چې په ښو ،بدو ،روا او ناروا قضاوت کوي او څاري ئې

د قسمت ویش

زاهــده مـا عـشـق په دنـیـا تـا پـه عـقـبـا اخیستی
نـصیب دې خپـل دی ما په لاس او تا نیسیا اخستی

تـه حـورې سـتا یـه، زه بـه سـتا یـم د وطـن سـردرې
د قسـمت ویش کی خو ما عشق د پښتونخوا اخستی

هــره دره کــی ښــکـلا ګـانــو غــزونـې کــړی
ښـکلا پـرسـت یـم حـفـاظـت می د ښکلا اخـسـتی

چې د قامی وحدت غوټۍ [1] مې په چمن کی ګـل شی
د بـاچـا خـان پــه پـل قــدم مــې بـر مـلا اخـسـتی

د شـپـې چې سـتـوری پښتونخوا د سردرو پیره کړی
د مـیـنــی زور دی د وطـن غـم او ســودا اخـسـتی

---

۱) کلۍ

ګلشن

پاکه ربه جوړ زمونږه کړه وطن
پښتانه په خپل وطن کی کړه واکمن

چې د شپې پښتون بلبل پکې چغیږی
راکه ستورو د اسمان لاندې ګلشن

د عشق اور

بورا څه کول په بوټی کی د ګل
چې د عشق په اور ستی نه وی ګوګل

چې ئي حس د قام د مینې زړه کی نه وای
د پښتون سره به نه وای ستوری مل

د منطق اصول

که څوک راوړي چا ته یار د مرګ خبر
زړه غمجن شي په ژړا باندې شي سر

په کوتک باندې وهلی دې چا نه دی
دا خو تش د خولې خبرې دي اثر

په روزنه کې کوتک ځینې کار مه اخله
د منطق اصول ډېر زیات دي معتبر

که غزا کړې د قلم توره راواخله
ستوری دا د غزا شکل دی بهتر

فن د میـــنې

فـن د مـیـنـې د ژونــد راز دی پــوهــیدل دي
جــام د مـــیو د ساقـي پــه خـاطــر څــښل دي

څـــواک د مـیـنی مـخـــتـلـف رنـګــونــه نیسي
تــولــنـیز رنـګ ئـې لــه یـار سر څـارول دي

ګـرانـښت هم د میـنې رنـګ دې بـل څـه نـدي
د ښــکـــلا او ښـایـســتـونـو پـــت پـالــل دي

انــــرژي د کــار اصـلـي رنـــګ دي د مـیـــــنې
د جـــانــان پـــه لـور ګـامـــونــه اخـســتـل دي

تــولــیدي خــوي لـــري میــنه ســتـورى وائـــي
مـیـنه څـــیـرېـنــده د ژونـــد ده ، ژوند ساتـل دي

د ځواک چینه

ورکړه وخت د کار د پاره، چې برې او پرمختیا ده
ورکړه وخت د سوچ د پاره، چې د ځواک چینه اشنا ده

ورکړه وخت لوبو د پاره، پکې پروت د ځوانۍ رازدی
ورکړه وخت د لوست د پاره، چې د پوهې دا بینا ده

ورکړه وخت مهربانۍ ته، دا خوپیل د خوشحالۍ دی
ورکړه وخت خوښۍ د پاره، خوشحالي د روح غذا ده

ورکړه وخت د خیال د پاره، چې د هسک ستورو ته لار ده
ورکړه وخت میني د پاره، چې د ژوند خوښي رښتیا ده

پیدایښتی حق

ازادی نه پرته ژوند خو بې مانا دې
ازادي پیدایښتي حق د هر چا دې

څوک غلام د موره ندی پیدا شوی
ستوری وایي چې انسان ازاد پیدا دې

ژبه

د هر قام پېژند په ژبه او کلتور کېږي
په برکت د ژبې قام هسک شي جګېږي

چې په خپله پښتو ژبه نه پوهېږي
ستوری څه پرې که په سل ژبو ګړېږي

بدی

دا خپل چې څوک خپل نکړی پردی کله خپلوی شي
انسان چې شي بد بخته خپل کلتور[1] ځنې پردی شي

بس خپل پېژند ئې[2] ورک شي د بل نشې اخستی
په داسې رنځ اخته شي چې نه مري نه رغېدی شي

د قام نه پکاربږی چې په خپله ژبه ګونګ وی
که زر ژبې ئې زده وی په زر ژبو ګړیدی شي

په داسې لیکوالانو او پوهانو ستوری څه
خد مت چې د پردۍ ژبې کړی خپلی ته بدي شي

---

۱) کلچر، رواج
۲) تشخص

د سولې جنډه

سر نه ټیټوي پښتون خوا نه ټیټېدلی نه شي
زړه مې پښتون دی بې پښتو ژوندون کولی نه شي

یا به واک خپل کړي د وطن یا به ترې ځان ځار کړي
په خپل وطن کې اقتدار پردی زغملی نه شي

جنډه د سولې جګوي د باچا خان بچي دي
ورورولي غواړي غلامي د چا منلی نه شي

د ستوري زړه کې اتفاق د پښتنو ارمان دي
بې اتفاقه قام منزل ته رسېدلی نه شي

خیال

چې خیال مې و خېړلو رابنکاره ئې شوه مانا
بېلګه ده د جنت خدای پیدا کړی په دنیا

څه چې په جنت کې چا ستائیلي دي
خیال کې مې هماغه څه لیدلي دي
هیلې د زړه سر ته رسېدلي دي

خیال کې که څه غواړی در سېږي خامخا
بېلګه ده د جنت خدای پیدا کړی په دنیا

خیال کې د جانان کور ته ورتلی شی
خیال کې جانان کور ته راوستلی شي
خیال کې جانان غېږ کې لوبولی شي

خیال کې پابندي نه شته په مینه د هیچا
بېلګه ده د جنت خدای پیدا کړی په دنیا

خیال کې د (وخت ځای) تاثیر کمېږي
خیال کې وخت په ښټ او مخته کېږي
خیال کې هر چېرې سړی رسېږي

خیال کې ازادي ده دا د ستوری ده ویناا
بېلګه ده د جنت خدای پیدا کړی په دنیا

هسې خواري

هسې خواري کړې زده کولی نشي
کارغه د زرکې په شان تللی نشي

ځان به تباه کړي که تړي لاندې وتو
مېږې د اوښ هومره بار وړلی نشي

تش په وزرو الوتل خونه دې
د چرګ وزر شته الوتلې نشي

ستوری پښتون به ئی ثوک ثنګ وګڼی
ثوک چې پښتون ځانته ویلی نشي

نغاري

پیروني پریوتلي[1] تلې راوختلې
نور به رڼا وي مالت تر وږمی ووتلې

ریباره وایه ورته رقیب دي وبایللې
د جانان غېږې ته ځه جانان دي وګټلې

قامی وحدت جوړېږي نغاري ووهلې
د سبا ستوری خېژي غمازه کیوتلې

---

۱) پیر وني او تلي : پیروني یو ډول جګ (ګڼ) ستوری دي تلي هم ستوري دي. په پخوا وختونو کې چې ساعتونه نه وو ستوري په کلیوالو سیمو (منطقو) کې د وخت د معلومولو وسیله وه، په تېره بیا د روژې په میاشت کې پیروني پریوتلي ، تلی راوختلی د چر بانګ یا پیشنمي د وخت ناره وه چې د پشنمي په مهال کې به پیرونی ستوري پریوتلې اوتلی ستوري به راختل.

يو ټبر

يو ورځې چا ويلي
چې اسمان ته مې کتلي

يوه غټه وريځه راغله
دوه وړي ئې ښکلولي

وړې شوې غټې کې غيبي
بيا مې سترګو نه ليدلي

ښکارې دا وي کوچنۍ وريځې
چې د مور غېږې ته تللي

د يو کور د يو ټبر وي
د يو بل نه ځارېدلې

چې هم جنس وی جمع کېږی
عقل کله بېلولي

په ويشلي پښتون قام ئې
ستوري اوښکې تويولې

د تـــنـدي خالونه

پـــه تـــورو څـنـو ئـــې پــراتـه و پـرديـسي ګردونه
په خولـه ئې هـېڅ نه ويل سترګو ئې ويـل حـالـونـه

د تـورور سترګـو اشـارو کـې راتـه وويـل غـلـی
چــې پـه پـردي مـالــت کې نـه کـــرمـه زه ګـلـونـه

کـــه د وطـــن د ازادۍ شـــمـال پـــه مـــا ولـــګـېـد
پـه کـچـماچـو [1] به بيا تـازه کړم د تـندي خـالـونـه

سـتورو رڼـا کـې د بـلـۍ د کـشـمالـو وږمـو کـــې
د مـيـمـونـې او درخــانـۍ بــه درتـه کړم نـکـلـونـه

(١) يو ډول بو ټي دی چې د پوستکي په سر ئې په ستنه چقوي او شنه خالونه پرې ږدي

د ميني اور

رنګ د شونډو دی ټيکری اخستی پور[1] دی
که دا سور رنګ د تودې مينې د اور دی

سور ټيکری دي د سرو شونډو سره لګي
چې د پاسه دي په تورو زلفو خور دی

شين پرتوګ دي تور کميس سره مزه کا
چې جوړ کړې پرې پترو د ژوندون شور دی

حاجت نه لري د خال د اښودلو
چې سور ټيک دي د تندي د پاسه سور دی

ښايستونه په سجده درته پراته دي
چې دي خوی کې د پښتو د ښايست زور دي

ستا په حسن او ښکلا د ستوری ننګ دی
بې ننګي پښتنه مينه کې پيغور دی

۱) قرض

د شعر فلسفې

که څوک څېړنه کړي د شعر فلسفې لټوي
خيال او ښکلا، مينې، احساس ته به نغمې لټوي

خيال په باغي دنيا کې اوسي پابندي نه مني
عبث خواري کوي چې خيال ته زلونې لټوي

موسيقي وال لفظي انځور د خيال ته شعر وائي
فن او هنر ورته د بم او زير پردې لټوي

ستوری پښتو پښتونولي د ساز نغمو کې نغاړي
د رباب ټنګ پسې د ټول مالت حجرې لټوي

غيرت

خدای مين د غيرتمنو په غيرت دی
هر يو کار د غيرتمنو عبادت دی

په وطن او په خپل قام چې غيرت کاندی
ستوری وائی چې په برخه ئی جنت دی

خوب

خوب مې لیده چې پښتونخوا جوړېږي
چې ویښ شوم غرېشو په رښتیا جوړېږي

د افضل خان په نارا ننګه وشوه
ملي دېره د خان لالا جوړېږي

چې قرارداد د پښتونخوا ئې پاس کړ
نسیم ولي د قامانا جوړېږي

ارمان د ستوري غوټۍ وسپړلي
چې ئې غوښته هغه دنیا جوړېږي

د پيژند کړکيچ

چې لالی مې د سرکار شولو نوکر
د کابل دربار پرې وکړلو اثر

پښتو ئی هېره کړه اوس داسې ژبه وائی
چې تو پير پکې نشته د ښځې نر

په دماغ کې د پيژند کړکيچ پيدا دی
دښمن شوی د خپل قام او خپل ټبر

ستوری وائی انتها ئی د ځان مرګ دی
تبا کېږی خو له ځان نه دی خبر

هډ

که نظر دي په ژوندیو د دنیا شي
نو ژوندون د کوچني تخم نه بینا شي

د هر هډ تخم کې وي څو توانونه
په خپل وخت کې راښکاره او برملا شي

توانونو په بنسټ هډونه بیل شي
د ژوندون د چارو وېش هم منځ ته راشی

یو مثال د دي خبری به کړم وړاندې
چې مې پوه ښه په مقصد او مدعا شي

د هیلۍ هګۍ که چرګې ته څوک کېږدی
ګلالی ښایسته بچې ترې راپیدا شی

چې لږلوی شي چرګه پرېږدی تری روان شي
د اوبو په ډنډ ورګډ شي په لمبا شی

چرګې هډ کې چې توان د لمبا نه شته
ډنډ په غاړه وقړ تیږي په غوغا شي

چې یو هډوی دا قانون دی یو ځای کېږی
چې ئی هډ سره شریک نه وی جدا شي

ستوری وائی چې پښتون له یوه هډ دی
د قامی وحدت ګلان به خامخا شي

څه شولو ؟

څوک بت پرست، څوک زر پرست شو خدای پرست څه شولو؟
ځان پرستان دلې دلې دي قام پرست څه شولو؟

درنو حجرونه چې د ټنګ ټکور اواز، نه رائې
هنر مندان او شاعران ادب پرست څه شولو؟

تورو کارغانو چې د باغ ګلان تالا والا کړل
ښکلي باغونه ئې چې ساتل، ښکلا پرست څه شولو؟

چې د وطن له ګټو، ګټې د خپل ځان کړې قربان
ستوري ئې هر ځای لټوي وطن پرست څه شولو؟

خـــوښـــنه او مـــننه

ګڼ شمیر ادب پالونکو ملګرو په راډیو، جریدو او ورځ پاڼو کې ځما د شعرونو په هکله په خپرونو او لیکنو زه دي ته و هڅولم چې د ژبساپوهنې د نامه لاندې د پوهنیز کتاب د مخه چې زه ئې په لیکلو بوخت یم د شعرونو یو بل کتاب « د قلم توره » د ادب مینه والوته وړاندی کړم. پدې لړ کې زه د پښتو نامتو لیکوال او شاعر د پښتونخوا د پوهنې د دیرې د مشر د پېښور راډیو سینر پروډیوسر ښاغلی لالق ذاده لایق، د پېښور پوهنتون د اسلامیه کالج استاد او راډیو او تلویزیون د نومیالی ویاند ښاغلی اباسین یوسفزي، د پښتو پیاوړي لیکوال ښاغلي سر محقیق زلمی هیوادمل، د وحدت دورځپاڼی چلوونکی ښاغلي سید رحمدل شاه او ښاغلی پریشان داودزی، د دعوت د خپرونی موسئس او موسئول چلوونکی ښاغلی محمد طارق بزګر، د المان غږ راډیو د افغانستان د څانګی پیاوړی ملګری ډوکتور سید موسی صمیمی او پتمن لیکوال ښاغلی جمشید ندیم نیازی نه د زړه له کومی خوښنه کوم.د هنر مرګ د قام مرګ دې ژوندي قامونه خپل هنر ژوندی ساتي. دا د ټولو قام پرستو دنده او زمه واری ده چې د پښتو د هنر د ژوندی ساتلو د پاره کار وکړی. د هنر د بڼ د بلبلانو څخه چې خپله د کلونو باغبانی د سختو شرایطو د لاندی کوي او د پښتو د هنر بڼ ئې تازه ساتلی، په تیره بیا د هغه هنرمندانو څخه چې ځما شعرونه خوښ کړیدی. او په راډیو « کلتوری پروګرامونو » کې پخپلو خوږو اوازونو او ښکلې موسیقۍ کې وړاندې کړی دی د زړه د کومی خوښنه کوم. پدې نښتون کې د لاندې هنرمندانو د نومونو یادونه ضرور ګڼم.

ښاغلی استاد رحیم غمزده: د پښتونخوا نامتو هنرمند او شاعر چې پښتو موسیقی ئې په نوی رنګونو، تالونو او په هندی سبک سره غنی کړې ده ډېره ډېره خوښنه.
ښاغلی رضوان منور او ښاغلی شاه ځوان منور چې ځوان استعداد لرونکی روزل شوی (تعلیم یافته) هنرمندان دی چې د خپل پلار د پښتونخوا د مشهور هنرمند خدای (ج) ښښلی استاد بادام منور په شان د حجري د مجلس اتلان دي چې د پښتنو حجري او دیري په ټنګ ټکور ګرمي ساتی، (رضوان منور ځما د شعرونو لمړنی د موسیقۍ ټرون کړیدې) ډیره ډیره مننه. ښاغلی استاد یار محمد چې نامتو هنرمند دی او د پښتو موسیقۍ د نوښت ګرو، په ډله کې شمیرل کیږي او پدي توګه د پښتو موسیقۍ ته وده ورکوي،(په تیره بیا د غزلونو امیل د داستان په بڼه کې ئې په زړه پوری نوښت دې) ډیره ډیره مننه. همدارازد پښتونخوا د نامتو او خوږ ژبو هنرمندانو هر یو ښاغلی استاد هدایت الله، د ارموني شاهکار ښاغلی استاد شاولی، ښاغلی انور خیال، ښاغلی زلمی غمزده، ښاغلی استاد نواب، ښاغلی بریالی صمدی، ماشومه نازیه اقبال او ماشوم عزیزالرحمن، ښاغلی نورالرحمان، ښاغلی عبدالحمید قندهاری، ښاغلی ګل جان صادق څخه چې اوازونه ئې په زړونو کې لاري جوړوي ډیره ډیره خوښنه.
د ښاغلی ننګیالی، ښاغلی فضل ربی پردیسی، ښاغلی نذیر ګل او ښاغلی استاد صنم څخه چې رباب ئې د ادم خان افسانوی یاد تازه کوی چې ځما د شعرونو د موسیقۍ ښکلی ټرون ئې کړیدې ډیره مننه او هم د هغه هنر مندانو او فنکارانو څخه چې زه تری خبر نه یم چې زما شعرونه ئې ویلی دي او یا مي د قلم څځه پاتی شوي دی.

ډېره خوښنه او همدرانګه ددې کتاب (قلم توره) د موسیقۍ د اولسي کلتوري ماښامي د موسیقۍ طرز جوړونکي او پیاوړي سندرغاړي ښاغلي ماسټر علی حیدر چې زما شعرونو ته ئې نوي او په زړه پوري موسیقي جوړه کړی او هم ئې په خپل ښکلي اواز د ماښامي رنګ لا ښکلي کړې دې ډېره ډېره مننه او خوښنه او هم د ځوان هنرمند ښاغلی سیداګل مینا چې د پښتو موسیقۍ د نامتو هنرمند مینا ګل زوي او د ښکلي اواز څښتن دې ډېره مننه کوم.

د پښتو د قامی ادبی جرګي د منلو ملګرو ښاغلی حاجی محمد نادر سرشار، ښاغلی صلاالدین قاضي خیل، ښاغلي نصیر ستوری، ښاغلی عزیز سرشار او د پښتنتو د کلتوری ټولنی د مشر ښاغلی محمد شیرین ګردیوال څخه چې ددي کتاب (د قلم توره) د شعرونو لیک دود ئې کتلی دې او په تیره بیا د ایمل خان ستوری څخه چې دا شعرونه ئې د ښوونځي د سبقونو سره سره په ډېره مینه او خوشحالۍ په خپل کمپوټر لیکلي دی ډېره زیاته خوښنه.

همدغه شان د عبدالبصیر بیدار، نسیم خان ستوری، امیر کروړ ستوری او ننګیالی میرداخیل څخه چې د کتاب د چارو په سمبالښت کې ئې زیار ایستلی دی ډېره مننه.

په درناوی

ډاکټر کبیر ستوری

جرمني

١ / فبروری /١٩٩٩

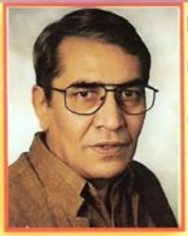

کبیر ستوري د ساینس پوهنې دکتور (Dr
(Diplom دپلوم ســــــاپوه .rer. Nat)
(Psychology په هلې پښتون په تبــر میرداد خیل
چې د پښتنو د یوســـــفزو د پرکنې پورې اړه لري،
ستوري دلعل محمد خان زوی او د برې پښتونخوا
د کونړ د تنړ په کلي کې په ۱۷/۱/۱۳۲۱ هل کال
(۰۶/۰۴/۱۹۴۲ م) زېږېدلی دی.

ده خپله لومړنی زده کړه د خاص کونړ په لومړني ښوونځي او په کابـــل کې د رحـــمان بابـــا په لیســــه کې او خپله لوړه زده کړه د جرمني د فرانکفورت، کولن او د ماربــــورګ په پوهنتونونو کې د ســــاپوهنې (Psychology) په څانګه کې، چې فلسفه (Philosophy) سیاسي پوهنه (Pol.Science) او ټولنپوهنه (Socialogy) ورسره مل وه، سرته رسولې ده.

ستوري د نړۍ د ســـاپوهانو په ډله کې ولاړ دی او د ۱۹۷۵ م کال راهیســــې د کړنې د ســــاپوهنې د نړیوالې ټولنې (International Association of Applied Psychology) غړی دی. ستوري د پښتون سوشل دیموکراتیک پارټۍ (PSDP) مشر او ددې پارټۍ د بنسټ ایښودونکو مخکښانو څخه دی.

او د شـــاعرۍ په نړۍ کې تر ټولو زیات د پښتو د ادب د پلار اجمل خټک نه یې الهام اخیستلی دی. د پښتنو د یووالي، خپلواکۍ او ســـوکالۍ دپاره د ده د پاچا خان نظریو ژوند ورېښلی دی.